

Cercetări în arhivele din Republica Socialistă Cehoslovacă și Republica Democrată Germană

În cursul lunilor august și septembrie 1984, am efectuat cercetări la Praga, Dresda și Halle, urmărind introducerea unor izvoare inedite sau parțial cunoscute în circuitul istoriografiei românești.

La Praga, cercetările privind ecoul răscoalei populare din 1784 au dus la readucerea în actualitate a mai multor periodice cu însemnate relatări despre eveniment. Unicul periodic contemporan de limba cehă „Pražke Česke Nowiny“, apărut în anul 1784 și care se găsește la Památník Národního písemnictví Strahovska knihovna, și-a informat cititorii despre răscoala românească în numărul său din 25 decembrie. Din presa de limbă germană merită atenție gazetele „Prager Interessanten Nachrichten“ păstrate la Statná knihovna Č.S.R. și „Prager Oberpostamtszeitung“ aflat la Archiv Hlavního města Prahy având informații mai abundente.

Din relatările acestor gazete reiese că răscoala a fost generată de povara rentei feudale pretinsă de nobilime, ca și de refuzul autorităților de a da curs încorporării țărănilor în sistemul grănicieresc. Ziarul de limbă cehă a subliniat că „poporul răsculat a jurat ca întreaga nobilime din Transilvania să fie trecută prin fier și foc” și a dat amănunte cu privire la aria răscoalei, acțiunile mai importante și represaliile autorităților. În gazetele de limbă germană găsim relatări despre situația ce s-a conturat după înăbușirea răscoalei. De remarcat că într-un articol din „Prager Oberpostamtszeitung” din 1 februarie 1785, erau liniștite păturile avute din Boemia alarmate de zvonul eliberării iminente a lui Horea.

Cercetările pe care le-am realizat la secția de manuscrise de la Statná knihovna Č.S.R. mi-au dat posibilitatea să studiez un număr de „avisi”, unele la sediul, altele în fondul Lobkowitz din Roudnice. De o importanță majoră se dovedesc a fi cele redactate în limba cehă, referitoare la pe-

rioadă glorioasă a lui Mihai Viteazul. Astfel, imprimatul având incipit: „Z. Strany Nowiny Kterez“, tipărit în 1594, în orașul vechi, de Mikulas Ksstrosa, vestește pe o pagină alianța Țării Românești, a Moldovei și Transilvaniei cu Liga Sfântă (Roud. III. I. b. 12 prev.). O altă publicație intitulată: „O Porazce Tatarii...“, datată 28 ianuarie 1595 și tipărită în același loc de Daniel Sedecánkeho, redă pe patru pagini informații cu privire la luptele purtate de Țările Române împotriva turcilor și tătarilor (Roud. III. I. b. 12/26). Imprimatul realizat în 1595 de Burnham Walda, în orașul vechi din Praga, intitulat „Nowiny Prawdiwe...“, comunică mai multe victorii creștine printre care și pe cea de la Lipova. (Roud. III. I. b. 12/32). În anul 1598 a apărut „Nowiny Prawdiwe o velikych hroznych...“. Partea a doua a acestei publicații relatează asediul turcilor asupra Oradei. Materialul a fost tipărit pe patru pagini de Woldrich Walda tot în orașul vechi din Praga. (Roud. III. I. b. 12/52).

În sfârșit, amintim publicația „Nowiny z Uher...“, apărută în 1599 cu același loc de editare, pe patru foi, îngrijită de Daniel Sedecánskeho. El relatează, printre altele, curajoasa acțiune a domnitorului Mihai Viteazul, care a cucerit „întreaga” Transilvanie (Roud. III. I. b. 12/56).

Muzeul popular deține vaste fonduri arhivistice și bibliografice. În comparativul manuscriselor latine atenția ne-a fost reținută de „Summarium cadastrale Regni Hungariae“, întocmit în două faze, în 1783 (cota XVII. A. 8) și în 1793 (cota XVII. A. 19). Documentul conține date pentru comitatele din Banat, Crișana și Maramureș. În anul 1800, s-au întocmit 41 diagrame cuprinzând repartizarea armatei habsburgice în imperiu, inclusiv în Transilvania și Bucovina (cota XVII B. 3).

Până în prezent cercetătorii din patria noastră au făcut cunoștință cu fondul de manuscrise slave ce se gă-

sesc în colecția muzeului, mai ales cu Sbornicul din secolul al XV-lea de la Hodoș (cota IX F. 9). În realitate numărul manuscriselor slavo-române este mult mai mare. În viitor trebuie cercetate manuscrisele IX. D. 10/5 (sec. XIX), 14, 4 F. 12 (sec. XVIII), 20, S.II. (sec. XVI), F.26 S.III. (sec. XVI) etc. Menționăm că atât pentru cercetarea colecției latine, cât și pentru investigarea celei slave există cataloage întocmite de F. M. Bartos, respectiv, I. Iasica și I. V. Vais.

Am remarcat tot aici bogata colecție de „avisi” între care am găsit două imprimate, primul avînd incipit „Nowiny Bukarestu” (cota 32 D.20, prev. 15), iar al doilea „Nowiny... Tergeviștu...” (32 D.20 prev.), referitoare la victoriile repurtate de Mihai Viteazul.

Alte două avisi, sub cotele 27 E.43 și 17.C.1, se referă la asediul din 1716 asupra Timișoarei, eveniment pe care istoriografia îl socotește de importanță europeană.

La Muzeul evreiesc de stat am găsit izvoare ebraice referitoare la istoria românilor. Cronica lui David Gans, intitulată „Zemach David” cuprinde date de la „facerea lumii” pînă în anul 1592. A fost studiată de noi pînă la sfîrșitul secolului al XV-lea. Tot în acest izvor sînt referiri la luptele antiotomane purtate de Iancu de Hunedoara. Cronica redactată de Iosif ben Iosua Hakohen (1496—1575), intitulată „Emek Habacha”, relatează evenimentele pînă în anul 1575. În partea studiată de noi am găsit referiri la un atac otoman împotriva Țării Românești pe care autorul îl fixează în anul 1373, dar care în realitate s-a produs în anul 1374. Cronica cuprinde informații referitoare la bătălia cruciaților cu otomanii, la Nicopole, în 1396, și la luptele antiotomane conduse de Iancu de Hunedoara.

★

În Republica Democrată Germană, la Dresda, cercetările noastre au început cu depistarea periodiceilor care au relatat știri privind răscoala din Transilvania, din 1784, condusă de Horea, Cloșca și Crișan. La Sächische Landesbibliothek am descoperit gazetele „Leipziger Zeitungen” (1785), „Sächische Postillon” din orașul Löbau (1785) și „Budissinische Wochentliche Nachrichten” din Bautzen (1785). Cele trei gazete subliniază în general caracterul antifeudal și românesc al răscoalei. Într-un articol publicat la 4 ianuarie 1785, „Leipziger Zeitungen”

preciza chiar că românii nu vor să recunoască nici un fel de „domnie” și „ei vor să trăiască cu totul liberi”.

Amintita bibliotecă dispune de un important fond cartografic compus din vreo 30.000 piese. Printre hărțile de interes pentru noi un număr dintre ele sînt cunoscute. Amintim harta lui I. B. Homann „Principatus Transilvaniae”, lucrările lui Lazius ediția Antwerpen din 1570, Sambucus — ibidem, 1571, Mercator ediția Duisburg 1589. La fel, este prezentă în mai multe ediții harta lui Ortelius „Daciaurum Moesiarumque vetus descriptio” etc.

Dintre hărțile necunoscute sau puțin cunoscute, cuprinzînd și Țările Române, amintim harta editată de L. Franck pe la 1620, avînd format 284 × 387 cm („Abriss...”, cota A 18.450). În 1624 apare la Amsterdam lucrarea lui I. C. Vischer cu subiect asemănător, la scara: 1:235 000, cu formatul 320 × 536 cm. Ea este reeditată în anii 1634, 1635 și 1664 și cunoscută sub numele „Vera Delinatio...”, avînd cota A 10 862. În 1664 se tipărește harta desenată de W. Phann și editată de I. Hofmann la Nürnberg în format 412 × 1071 cm (cota A 10 876).

Operațiile militare din sud-estul european la sfîrșitul secolului al XVII-lea, au prilejuit numeroase lucrări cartografice. Harta lui Ioannes Ram, realizată la sfîrșitul secolului la Amsterdam pe formatul 467 × 556 cm la scara 1:104 mii, cuprinde numai regiunile vestice locuite de români (cota A. 10 914). Întregul spațiu românesc, Ungaria și peninsula Balcanică pot fi văzute pe harta contemporană multiplicată de I. Vogel la scara cca. 1:5 000 000, în format 173 × 273 cm (cota A. 10 922). Unele părți ale teritoriului românesc pot fi văzute de asemenea pe harta lui C. P. Busch (scara 1:2 600 000, format 239 × 310 cm, cota A 10 920) și a lui Merian Matheus (scara 1:2 500 000, format 255 × 309 cm, cota A 10 869). Ambele sînt tipărite la Frankfurt am Main în 1696. Apar și hărți de detaliu, ca de pildă aceea a cetății Satu Mare (format 476 × 337 cm, cota A. 10 981).

Asediul Timișoarei din 1716 a dus de asemenea la elaborarea multor hărți. Remarcăm o hartă manuscris a Timișoarei în format 480 × 585 cm (cota 10 991) care probabil a fost în dotarea unui comandant de la locul desfășurării operațiunilor.

Hărțile tipărite în această perioadă, mai ales cele publicate la Viena, Re-

gensburg și Ausburg (cotele A. 10 984—85, 10 987—90, B. 1 173), reflectă perfecționarea cartografiei și a mijloacelor de imprimare.

Dintre hărțile timpului ce cuprind tot Banatul rețin atenția lucrarea lui Müller, realizată în anul 1715 la Amsterdam, la scara 1 : 800 000 în format 441 × 560 cm, cea editată de E.A.I. Feissechers la Nürnberg în 1716 și cea a lui G. Kuelen, tipărită la Amsterdam, la scara 1 : 415 000 și are formatul 462 × 564 cm (cotele A. 10 934, 10 992, 18 017). Dintre hărțile-detaliu se evidențiază imaginea Orșovei de G. Bodenehr (cota A. 10 994).

La secția de manuscrise ne-am îndreptat atenția asupra a două registre turcești în care sînt inserate documente emenate de la instituțiile centrale de stat otomane și în mare parte adresate autorităților locale din Banat și Crișana (nr. 372, 387). Ele provin probabil din captură de război și se referă îndeosebi la anii 1660—80. Din instrumentele științifice ce ne-au stat la dispoziție am putut afla că aceste registre conțin documente care relevă probleme referitoare la organizarea pașălcului Oradea, împărțirea feudelor în zonă, repararea cetăților cucerite și aprovizionarea lor (de exemplu Ineu), ridicarea unei fortărețe la Batfir etc. Alte documente oglindesc delimitarea granițelor dintre Transilvania și sangeacul de la Ineu, măsuri pentru autorizarea tîrgurilor din Arad care se țineau de două ori pe an, dreptul raialelor colonizate în același oraș de a cultiva mai departe pămînturile din satele locuite anterior etc.

Un număr de documente se referă la participarea Țării Românești și Moldovei la operațiile militare ce s-au desfășurat în Transilvania în 1661 și 1663. Alte două documente amintesc de un mitropolit din Timișoara și perceperea drepturilor bănești ale patriarhului din Ipek în „Vlașca” (Banat) în 1680. Aceste documente dovedesc continuitatea organelor bisericesti într-o perioadă despre care se credea că nu sînt documente pentru atestarea existenței lor.

Tot în această secție găsim și o copie a scrisorii principelui Gabriel Bethlen scrisă la Oradea la 29 ianuarie 1626, adresată electorului de Brandenburg.

Creдем că ar fi nimerită reluarea problemei albumului ce cuprinde imaginile steagurilor capturare la 3 august 1601, la Gorăslău, de Mihai Viteazul și Gheorghe Basta, ele oglindind realități social-politice contemporane.

În cursul călătoriei noastre în orașul Halle am identificat două gazete care aduc informații referitoare la răscoala populară din 1784. „Hamburgischen Correspondenten” (1784—85) se găsește la Universitat und Landesbibliothek Sachsen—Anhalt și „Hällische Zeitung” (1784) la biblioteca principală de la Franckerschen Stiftungen. Este interesant de remarcat că „Hällische Zeitung”, la 28 decembrie 1784, considera printre cauzele răscoalei faptul că nobilii s-au purtat cu țărani de „parcă ar fi fost sclavii lor”. Gazeta de Hamburg, la 12 ianuarie 1784, preciza că publicul se interesează mai mult de evenimentele din Transilvania decît de conflictul habsburgilor cu Olanda, deși acesta amenința să ducă la izbucnirea unei conflagrații europene.

Am căutat să identificăm și materialele de interes pentru țara noastră în biblioteca de odinioară a studenților din Ungaria și Transilvania, actualmente în cea mai mare parte transferată la Institutul finno-ugristik din Berlin. Potrivit cataloagelor, ea cuprinde un manuscris al lucrării lui Baltasar Walther care se referă la Mihai Viteazul (nr. 45), o scrisoare adresată unui bărbat român nenominalizat (nr. 36), precum și tipăritura dedicată apărătorilor Oradei în luptele din 1598, imprimată la Rostock (nr. 44). Găsim și exemplare din legile transilvane etc.

În tot cazul, atît la Praga, cît și în cele două orașe germane vizitate de noi, nici pe departe nu am putut epuiza informația cu privire la izvoarele care ne interesează pentru aprofundarea istoriei României.

EUGEN GLÜCK

Manifestări științifice

● INTERNAȚIONALE

În perioada 27—29 martie 1985 s-a desfășurat la Moscova Conferința unională științifico-practică a arhivistilor sovietici cu tema „Probleme actuale ale perfecționării activității arhiviste în condițiile societății socialiste dezvoltate”. Ca urmare a invitațiilor făcute de Direcția Generală a Arhivelor Statului de pe lângă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S., la lucrările conferinței au sosit delegații din R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacia, Republica Cuba, R. D. Germană, R. P. Polonă, R. P. Ungară. Delegația R. S. România condusă de Vasile Moise, directorul general al Arhivelor Statului, a participat cu acest prilej atât la lucrările Conferinței, cât și la un util schimb de experiență. Între cei 300 de participanți la ședințele plene și 500 delegați la lucrările pe secții* au fost prezenți și reprezentanții altor instituții din Moscova—Academia de științe a URSS, muzee, biblioteci, ministere etc.

Lucrările în plen au sintetizat concluziile și au stabilit sarcinile de viitor pentru fiecare domeniu de activitate al arhiviștilor sovietici.

În afara participării la ședințele de lucru delegația română a vizitat Centrul de calcul și laboratorul de restaurare ale Direcției Generale a Arhivelor Statului din U.R.S.S., precum și Arhiva Centrală de stat a Armatei Sovietice. Impresionante sînt realizările pentru regăsirea documentelor pe două teme implementate: I. Documentele referitoare la Marea

* Secțiile au dezbătut: I. Arhivele Sovietice în întîmpinarea celei de a 40-a aniversări a victoriei poporului sovietic în Marele Război de Apărare a Patriei 1941—1945; II. Problemele teoretice ale arhivisticii, arheologiei și documentologiei; III. Problemele asigurării păstrării documentelor Fondului Arhivistic de Stat al U.R.S.S.; IV. Problemele completării Fondului Arhivistic de Stat al U.R.S.S. și ale păstrării documentelor de către instituții; V. Problemele folosirii și publicării documentelor Fondului Arhivistic de Stat al U.R.S.S.; VI. Problemele pregătirii și perfecționării calificării cadrelor care lucrează în sistemul arhivelor.

Revoluție Socialistă din Octombrie; 2. Documente pe teme de arhitectură, pentru restaurarea monumentelor și clădirilor vechi. Interesante s-au dovedit a fi metodele de restaurare a fotografiilor și documentelor deteriorate și realizarea unor imagini clare prin acest proces, scoaterea la iveală a textului inițial de pe suportul unui palimpsest cu ajutorul calculatorului, activitățile laboratorului de microfotocopiere și restaurare a documentelor, precum și prezentarea tipurilor de rafturi speciale pentru păstrarea cutiilor cu microfilme ale fondului de asigurare.

La Arhiva Centrală de Stat a Armatei Sovietice delegația noastră s-a documentat asupra instalației de aer condiționat pentru depozite și despre sistemul de pază contra incendiilor.

După încheierea conferinței delegații au participat la vernisajul expoziției documentare a Arhivelor U.R.S.S. închinată celei de a 40-a aniversări a victoriei asupra fascismului. Expoziția a cuprins și fotodocumentele trimise de țările socialiste pentru a ilustra participarea națiunilor lor la victoria asupra fascismului.

GABRIELA MĂRAȘOIU

*

Între 26 și 30 martie 1985 a avut loc la Leningrad ședința ordinară de lucru a Comisiei de manuscrise aflate sub patronajul Centrului internațional de informații asupra surselor istorice balcanice și mediteraneene (CIBAL) precum și o Conferință pe tema „Sisteme de descriere a monumentelor livești medievale. Surse narative asupra istoriei și culturii popoarelor balcanice”.

Au participat specialiști din Austria, Bulgaria, Grecia, R. D. Germană, Italia, Olanda, România, Spania, S.U.A. și U.R.S.S. Ambele manifestări au fost organizate de Secretariatul CIBAL împreună cu Comitetul Național al Istoricilor din U.R.S.S. și cu Institutul de Studii Orientale al Academiei de Științe din U.R.S.S., secția Leningrad.

Ședința Comisiei a fost axată pe două aspecte principale și anume: darea de seamă asupra activității deosebite în perioada 1982—1985 și discutarea proiectului de plan pentru 1986—1988.

În intervalul cuprins între 1982 și 1985 activitatea Comisiei a fost orientată spre pregătirea materialului necesar pentru redactarea, într-o etapă viitoare, a unui „Catalog general al monumentelor narative referitoare la istoria și cultura popoarelor balcanice”. În această primă etapă pregătitoare s-a acționat în următoarele direcții: descrieri concrete ale unor manuscrise sau colecții de manuscrise, pregătirea unor cataloage zonale, alcătuirea bibliografiei referitoare la descrierile de manuscrise, fixarea normelor-tip și a terminologiei unice pe baza cărora să se treacă la redactarea Catalogului. În darea de seamă prezentată se recunoaște că termenele de apariție a lucrărilor au fost fixate cu „optimism” și că o parte dintre ele trebuie reportate etapei următoare. A rămas în stadiul de intenție și inițiativa de catalogare a surselor vechi neslave referitoare la istoria și cultura popoarelor balcanice: armene, grecești, latinești.

În paralel, activitatea metodică de formare a unor tineri specialiști s-a concretizat prin ținerea, în august 1984 la Sofia, a celui de al II-lea Seminar de paleografie și diplomatică slavă și a unei Conferințe consacrate problemelor speciale ridicate de ornatarea manuscriselor.

Proiectul de plan pentru perioada următoare (1986—1988) își propune:

— continuarea lucrului în vederea alcătuirii unui inventar preliminar al surselor referitoare la istoria și cultura popoarelor balcanice. Concretizarea urmează să se facă în două etape: inventarul manuscriselor slave scrise în zona balcanică până la sfârșitul secolului XV și inventarul manuscriselor slave de proveniență balcanică și extra-balcanică conținând informații referitoare la cultura balcanică scrise până la sfârșitul secolului XIII;

— definitivarea proiectului pentru inventarierea manuscriselor neslave referitoare la istoria și cultura balcanică;

— definitivarea cataloagelor zonale aflate în lucru (Polonia, Ungaria, Muntele Athos);

— publicarea bibliografiei generale și prelucrarea ei pentru calculatoare;

— publicarea unor lucrări pe teme strict delimitate (album de filigrane, liste de copiiști, descrieri de manuscrise ș.a.) menite să ofere materialul concret necesar în redactarea Catalogului general;

— organizarea celui de al III-lea Seminar de paleografie și diplomatică slavă și a unei Conferințe științifice consacrate de asemenea unei teme particulare;

— introducerea pe calculator a informației acumulate, sarcină ce urmează să fie rezolvată de Secretariatul CIBAL în colaborare cu țările membre ale Comisiei.

În ceea ce privește Conferința științifică care a avut loc în continuarea lucrărilor Comisiei, aceasta a reunit comunicări referitoare la: descrierea manuscriselor de origine balcanică în cataloagele generale ale manuscriselor slave și ruse din U.R.S.S., unele rezultate și probleme ale studierii surselor balcano-slave din sec. XIII—XIV (R. F. Germania), activitatea Comisiei arheografice din Bulgaria în vederea catalogării și descrierii manuscriselor slave (Bulgaria), probleme și metode de descriere a unor manuscrise slave și slavo-române din colecții bucureștene (România), prelucrarea informației bibliografice în vederea informării pe calculator (Italia), documente narative armene asupra istoriei și culturii balcanice aflate la Viena, Veneția și Ierusalim (Bulgaria), microfilmarea manuscriselor de la Hilandar și editarea lor (Statele Unite), surse otomane medievale asupra istoriei balcanice (Austria), studii moderne asupra monumentelor livrești medievale armene (Uniunea Sovietică), relații ruso-balcanice într-un Cronograf din timpul lui Ivan cel Groznic (Uniunea Sovietică), rolul arhivelor în păstrarea și folosirea surselor istorice (Spania).

Atât lucrările Comisiei de manuscrise cit și cele ale Conferinței s-au desfășurat sub semnul bunei înțelegeri și al unei rodnice colaborări științifice internaționale.

OLIMPIA GUȚU

● INTERNE

În cinstea zilei de 9 Mai, Direcția Generală a Arhivelor Statului a organizat la 25 aprilie 1985 Simpozionul „Aniversarea a 40 de ani de la victoria asupra fascismului și sărbătorirea Zilei Independenței României”, care a reunit numeroși istorici, arhiviști, activiști și reprezentanți ai presei. Cu acest prilej au fost evidențiate pe baza izvoarelor documentare pagini de eroism ale numeroaselor generații care s-au manifestat în diverse împrejurări ca apărători de neclintit ai gleei strămoșești.

Participanților la acest simpozion, atît prin cuvîntul introductiv rostit de directorul general al Arhivelor Statului, Vasile Moise, cit și prin comunicările susținute le-au fost prezentate aspecte relevante.

Pe această cale s-a adus o înaltă cinstire eroilor neamului, tuturor celor care acționînd cu vitejie pe cîmpul de luptă au pecetluit independența României.

Menționînd în continuare temele abordate, facem precizarea că, în ansamblu, ele au avut ca principal obiectiv ilustrarea luptei poporului român pentru apărarea patriei, a libertății, unității și independenței. Comunicările au fost prezentate de Vasile Păsăilă de la Academia „Ștefan Gheorghiu”: *Lupta pentru independență și unitate națională, permanență a istoriei poporului român*; Ioan Talpeș de la Centrul de studii și cercetări de istorie militară: *Contribuția României la înfrîngerea Germaniei hitleriste. Caracteristici și particularități ale efortului militar românesc*; Teodor Bucur de la D.G.A.S.: *Actul de la 23 August 1944 și angajarea României în războiul antihitlerist reflectată într-un raport militar german*; Elena Gheorghe de la D.G.A.S.: *Politica externă a României în perioada 23 August 1944 — 9 mai 1945. Opțiuni și condiționări*; Rodica Mușetoiu și Silvia Vătafu Găitan de la D.G.A.S.: *Contribuția tineretului patriei noastre la lupta antifascistă, participarea sa la războiul antihitlerist*; Maria Pirvulescu de la D.G.A.S.: *Partidul Comunist Român — conducătorul operei de edificare socialistă a țării, de împlinire a idealurilor poporului român de prosperitate, libertate și independență națională*.

Cu acest prilej participanților le-a fost oferită posibilitatea de a se reîntîlni cu lucrări editoriale reunite

într-o expoziție ce a ilustrat preocuparea istoriografiei românești pentru momentele aniversate.

VIRGILIU Z. TEODORESCU

În sala polivalentă a Muzeului județean Botoșani, în ziua de 5 martie 1985, s-au desfășurat lucrările simpozionului „40 de ani de la instaurarea primului guvern democrat din istoria României”. Organizată, în colaborare, de Filiala Arhivelor Statului Botoșani și Consiliului județean de educație politică și cultură socialistă Botoșani, reuniunea a beneficiat de participarea arhiviștilor, muzeografilor, cadrelor didactice, a reprezentanților ziarului local „Clopotul”, a activiștilor din diferite domenii de activitate. În cuvîntul de deschidere, Mihail Bodoașcă — secretar cu problemele organizatorice la Comitetul județean P.C.R. Botoșani —, vorbind despre semnificația istorică a instaurării primului guvern democrat din istoria României, a subliniat realizările din diferite domenii de activitate obținute de județ, cu precădere în ultimii 20 de ani.

Comunicările susținute de Virgiliu Teodorescu și Lidia Brâncănu de la Direcția Generală a Arhivelor Statului, *Totul pentru front, totul pentru victorie — imperativ al momentelor premergătoare actului de la 6 Martie 1945* și, respectiv, *Actul istoric de la 6 Martie 1945 oglindit în fondurile arhivistice de la Direcția Arhivelor Centrale*, au reliefat rolul pe care l-a avut Partidul Comunist Român în schimbarea structurii sociale, politice și economice a țării, ecoul internațional al transformărilor revoluționare ce au urmat acestui act. În continuare, Stela Giosan și Ștefan Cervatiuc de la Filiala Arhivelor Statului județ Botoșani au prezentat comunicarea *Documente privind lupta maselor populare pentru instaurarea organelor democratice ale administrației de stat în județul Botoșani (23 august 1944 — 6 martie 1945)*, iar Doina Mureșan, de la aceeași filială, a vorbit despre *Partidul Comunist Român — organizatorul și conducătorul luptei țărănimii pentru pămînt — aspecte din județul Botoșani (1944—1945)*. Ionel Bejenaru, de la

Muzeul județean Botoșani, a susținut comunicarea *Botoșănenii în lupta pentru consolidarea primului guvern democrat*. Comunicările, bazate pe documentele aflate la Direcția Generală a Arhivelor Statului, la filiala Arhivelor Statului din județul Botoșani și Muzeul județean, au evidențiat lupta eroică dusă de locuitorii județului alături de întregul popor pentru instaurarea primului guvern democrat, pentru înfăptuirea reformei agrare prin exproprierea marii proprietăți funciare, aceasta având un important rol în procesul de transformare social-economică a țărânimii și în făurirea alianței muncitorești-țărănești.

În încheierea simpozionului, Maria Bența, șefa Secției de propagandă a Comitetului județean P.C.R., a reliefat semnificația aniversării actului de la 6 Martie 1945 în contextul angajării revoluționare declanșate de Congresul al XIII-lea al P.C.R. și a aniversării a 40 de ani de la victoria asupra fascismului.

LIDIA BRÂNCEANU

În cadrul manifestărilor prilejuate de aniversarea a 40 de ani de la victoria asupra fascismului și sărbătorirea zilei independenței României, a avut loc la 4 mai a.c., la Botoșani, Simpozionul „9 Mai 1985”, organizat sub egida Comitetului județean Botoșani al P.C.R. și a Comitetului județean de educație politică și cultură socialistă la care s-au dat concursul Filiala Arhivelor Statului Botoșani. Filiala Botoșani a Societății de Istorie, Muzeul județean Botoșani.

În deschiderea simpozionului, tovarășa Ileana Jaibă, membră a C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului județean Botoșani al P.C.R., președinta Comitetului executiv al Consiliului popular județean, a prezentat comunicarea *Semnificația zilei de 9 mai în istoria poporului român*, insistând asupra realizărilor remarcabile obținute de județ, în special în ultimii 20 de ani. În continuare, au susținut comunicări dr. Andrei Cardaș, directorul Cabinetului județean pentru activitatea ideologică și politico-educativă Botoșani, *Independența istorică a poporului român*; Ștefan Cervatiuc, Arhivele Statului Botoșani, *Drumul de glorie al Regimentului 16 Dorobanți Botoșani în războiul pentru indepen-*

dență; Ionel Bejenaru, Muzeul județean Botoșani, *Botoșănenii eroi și memorialiști în războiul pentru independența României: 1877—1878*— dr. Ilie Seftiuc, Academia „Ștefan Gheorghiu”, *Insemnătatea istorică a victoriei popoarelor împotriva fascismului. Învățămintele celui de-al doilea război mondial și concluziile ce trebuie desprinse în lupta popoarelor pentru dezarmare, pace și colaborare multilaterală*; Nicolae Poroî, Liceul „M. Eminescu” Botoșani, *Instaurarea dictaturii militar-fasciste în România și urmările ei*; dr. Nicolae Petreanu, Academia „Ștefan Gheorghiu”, *Insemnătatea istorică a insurecției armate organizată și condusă de P.C.R. în hotărârea destinului războiului și deschiderea unei noi ere în istoria poporului român*; Lidia Brânceanu, D.G.A.S., *Contribuția României la victoria asupra fascismului oglindită în documentele de arhivă*; Stela Grosan, Arhivele Statului Botoșani, *Aportul populației din județul Botoșani la efortul material și uman al țării pentru susținerea frontului antihitlerist*; Elena Dicu, Liceul industrial nr. 2 Botoșani, *Sprrijinirea războiului antihitlerist de către locuitorii din fostul județ Botoșani și contribuția armatei române la victoria împotriva fascismului, reflectate în paginile ziarului „Clopotul”*; Ștefan Ciubotaru, Școala generală Sulița — Botoșani, *Cădrele didactice botoșănene și contribuția lor la războiul antihitlerist*; Gheorghe Amarandei, Școala profesională mecanici agricoli Dorohoi, *Contribuția dorohoienilor la cucerirea independenței și la înfringerea fascismului german*.

În încheierea simpozionului, dr. Lazăr Băciucu, secretarul Comitetului județean P.C.R. Botoșani, a prezentat comunicarea *P.C.R. continuator în cuget și în fapt a celor mai strălucite tradiții și aspirații ale poporului român*.

În continuarea lucrărilor, participanții au vizitat expoziția organizată la Muzeul județean Botoșani, în colaborare cu Arhivele Statului Botoșani, care prezintă documente ce reflectă aspirația poporului român pentru independență, libertate și suveranitate națională, contribuția România la victoria asupra fascismului; realizările deosebite înregistrate de poporul român în anii construcției socialiste cu precădere în ultimii douăzeci de ani.

LIDIA BRÂNCEANU